

Kalmar, 21 juli 2021

Härmed skickas ett gemensamt yttrande från styrelserna i **Hagbyåns-Halltorpsåns Vattenråd**, **Ljungbyåns vattenråd** och **Norra Möre vattenråd** angående:

Förslag till Översiktsplan Kalmar kommun

Vattenråd är ett lokalt samverkansorgan. Vattenråd som idé har tagits fram som del av Sveriges arbete med Vattendirektivet, för att säkerställa ett aktivt lokalt deltagande i vattenarbetet. Vattenråden arbetar för att skapa förståelse för vatten som finns nära oss och vad man kan göra för att förbättra vattnets status.

1: Allmän kommentar:

Generellt tycker vi det är bra att vattendrag och kustmiljöer lyfts i översiktsplanen som viktiga blåa strukturer. Men vi tycker att översiktsplanen bör bättre spegla vikten av att ett attraktivt kommunen behöver ett rent hav, rent vatten, samt fungerande ekosystem och ekosystemtjänster, inte minst genom levande kustmiljöer och vattendrag. Just nu uppnår vi inte miljö kvalitetsnormer och ekosystemtjänster från hav och vatten är hotade. Det är ett allvarligt läge! Översiktsplanen ska ange förutsättningar och gränser för att återskapa och förbättra dessa funktioner i när framtid.

Vi vill be författarna även kolla att rätt namn på vattendraget finns i texten. Vattendragets namn bör även synas på kartan.

2: Generellt om "kust och vatten":

2A målkonflikter

"Vatten- och kustområden med höga värden för naturvård, kulturmiljö, friluftsliv, yrkesfiske och transporter. Inga åtgärder som påverkar havets och kustens värden negativt ska medges."

Här behöver förklaras hur kommunen kommer hantera målkonflikter mellan dessa värden. Enligt EU-direktivet får vattenkvalitet och vatten-ekosystem aldrig påverkas negativt av någon mänsklig aktivitet. Besöksnäring, friluftsliv och fisket är beroende på att det finns ett fungerande ekosystem och stark biologisk mångfald.

2B Minska påverkan på vattendrag och kustmiljö på alla möjliga sätt

"Vattenkvaliteten ska förbättras genom att vatten fördröjs i dämmen och våtmarksområden. Rekreation och friluftsliv längs kusten och i skärgården ska främjas med varsamhet och omsorg om naturmiljön och det marina växt- och djurlivet. Kalmarsunds potential för båtliv ska tas till vara – såväl för näringslivets behov, för friluftsliv, besöksnäring samt vardagspendling. Nya eller utökade bryggor ska vara förenliga med strandskyddets syften och inte utestänga allmänheten från strandområdet"

Stadsnära kustmiljöer påverkas negativt av dagvattentillrinning, båtbyggor och kajer. Vi vill vi att översiktsplanen går ett steg längre och förpliktar kommunen att fördröja vatten i redan bebyggd miljö samt att planera, formge och anpassa befintliga dagvattenledningar, bryggor och andra anläggningen på ett sådant sätt att negativ påverkan på vattenekosystem undviks.

2C Skydda våra kustmiljöer

Vi vill att översiktsplanen nämner att kommunen ska jobba för åtgärder som skyddar och förbättrar ekosystemet i kustmiljöerna, på samma sätt som det beskrivs i förslaget att våra vattendrag ska förbättras med biotopåtgärder.

3. Vattenfördröjning och vattenlagring

”Landskapets förmåga att skydda mot extremt väder, bilda grundvatten och rena vatten ska förstärkas. Vattenhållande åtgärder ska genomföras uppströms i jordbruks- och skogslandskapet.”

3A: I vattenförvaltning skiljer man mellan olika åtgärder som behövs för att skapa ett resilient system. Åtgärder som **fördröjer vatten** (öka markens förmåga att hålla vatten, såsom återställa våtmarker och sumpskogar, gräva om/lägga i diken) uppströms och åtgärder som tillfälligt **lagrar vatten** (såsom svämplan vid åar och dammar/våtmarker med stark varierande vattennivåer), ofta nedströms. En åtgärd kan inte vara både och. Olika åtgärder behövs och hela avrinningsområde påverkas. Vi vill att ni förtydliga detta i texten om ”vattenhållande åtgärder.”

3B: Vi saknar en beskrivning hur kommunen ska skydda och förbättra **grundvattennivåer**

3C: Vi saknar en beskrivning och på kartan **var och hur vatten ska lagras och fördröjas och hur grundvatten ska stärkas**. Varför har kommunens vattenkarta inte inkluderats?

4: Klimatrisker

Angående noteringar i kartan om risk för översvämning och klimatpåverkan (i flera områden bland annat i centrala Kalmar och längs med vattendragen) saknar vi en plan hur dessa risker kan minska eller upphöra. Enligt PBL: *”Kommunen ska i sin översiktsplan redogöra för sin syn på klimatrelaterade risker för skador på den byggda miljön till följd av översvämning, ras, skred och erosion. Av översiktsplanen ska det även framgå hur dessa risker kan minska eller upphöra.”* (boverket.se)

5. Dagvattenhantering och minskat belastning av recipienten (vattendrag och kustmiljö)

”En åtgärds katalog för öppen dagvattenhantering inom nya bebyggelseområden är under framtagning av kommunen. Den förväntas att antas av kommunen i slutet av år 2021.”

5A: I och vid alla **redan bebyggda områden** behövs dagvattenrening förbättras och nya lösningar testas. Hårda ytor behöver minskas, samt markinfiltration av vatten ökas och åar och vattendrag ska återfå naturliga lopp och svämplan. Vattenråden önskar att kommunen tar fram en strategi hur dagvatten omhändertas och renas från befintliga bebyggda områden.

5B: Stadsdelsparker ska även anpassas för att kunna ta emot lokalt dagvatten och öka markinfiltration. Åtgärder i parkområden som ökar hårda ytor (asfaltering mm) ska undvikas.

6. Bygg inte nära opåverkade kustmiljöer och vattendrag - gäller LIS område Ljungbyån / Ljungbhyholm och Stensö

Utveckling av bostäder, samhällsbyggnad och verksamheter mot vattendrag och kustmiljö som är relativt opåverkade ska undvikas. Särskilt viktigt är att bevara kustmiljöer och vattendrag som nu har naturliga, mjuka övergångar mellan land och vatten med vegetation och grunda vattenmiljöer, vilka utgör bland annat viktiga livsområde för insekter, fisk och fåglar och växter.

Vi är bekymrat att kommunen planerar för bostäder i översvämningskänsla områden, inte minst längs med Ljungbyån vid Ljungbyholm och vid Stensö. Det är inte bara en fara för bostäder, det minskar också möjligheten att uppnå miljö kvalitetsnormer i vattenförekomsterna. Bostäder nära och invid åar och kustmiljöer kommer påverka strandmiljöer negativt och öka dagvattenavrinningen.

Vi anser att översiktsplanen gör fel att utse dessa LIS områden med stöd av PBL " att mark- och vattenområden bör användas utifrån det eller de ändamål som områden är mest lämpade för med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov" samt att (boverket.se) För att kunna peka ut områden ska kommunen kunna bevisa att goda livsvillkor för djur och växter ska bevaras. Vilken vi anser inte är fallet.

7. Friluftsliv och rekreation

Däremot är vi generellt positiv mot att förslaget säger att rekreativvärden vid vattendragen ökas. Till exempel vid Ljungbyån samverkar Ljungbyåns vattenråd redan med Serviceförvaltningen för att skapa nya vandringsvägar och en bro över ån. Vattenrådet vill bli involverad i flera initiativ från kommunen kring vattennära rekreation.

Dock har vi några reservationer:

7A: Kommunen har ett flertal relativt opåverkade kustmiljöområden som behöver skyddas från vissa former av friluftsliv. Ett flertal grunda vikar som hyser höga värden pga avsaknad av motoristrad trafik. Andra områden har behov av att trycket från fritidsfisket minskas. Fisketillsyn behöver ökas.

7B: Längs med vattendrag, såsom Hagbyån och Ljungbyån skrivs förslaget att "Bättre tillgänglighet skapar ett sammanhängande upplevelsestråk. Ån bör göras mer tillgänglig med promenadstråk och ytor att vistas på." Detta kan skapa konflikt mot de naturliga funktionerna av vattendragen, såsom dess naturliga svämplan och lekplatser för fisk, dammar för grodor. Åtgärder för friluftslivet får inte påverka naturmiljön och miljö kvaliteten i och vid åarna negativt. Samråd ska alltid göras med experter och vattenrådet innan man gör rekreativåtgärder vid vatten.

För Hagbyåns-Halltorpsåns vattenråd, Ljungbyåns vattenråd och Norra Möre Vattenråd

Renate Foks, samordnare

Kontakt: Renate.foks@kalmar.se

Skrivelsen skickas utan underskrift.